

Tänkbara fokusområden i den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken, perioden 2026-2029

Del 1 – Stärka tillsynsmyndigheternas förmåga att bedriva tillsyn

Fokusområde per område	Områdeskod	Angelägenhet
Ny inom tillsyn	S1	2
Planera tillsynen	S2	4
Tillsynsmetodik	S3	3
Otillbörlig påverkan och jäv	S4	4

Förvaltningens inspel

S1 – Förvaltningen delar uppfattningen om att söktrycket på inspektörsutbildningarna minskar. Förvaltningen vill framhäva det samarbete som nu bedrivs mellan de olika miljönämnderna i Stockholms län och Stockholms universitet. Detta samarbete kan ses som en bra förebild på hur man kan jobba för att tillsammans utveckla inspektörsutbildningen och marknadsföra yrket. Här skulle andra län tillsammans med sina lärosäten kunna följa efter vilket i sin tur skulle kunna leda till en ökad kunskap inom yrket och att det blir mer känt.

Det finns alltid behov av fortlöpande kompetensutveckling i takt med att teknik utvecklas, ny lagstiftning tillkommer, nya miljöproblem uppmärksammas etc. Det viktiga är att attrahera sökanden till yrket inklusive relevanta utbildningar. När de väl är på plats och inne i yrket har arbetsgivaren ett ansvar att kompetensutveckla. Detta kan med fördel ske i samverkan mellan kommuner, regioner och på nationell nivå.

Förvaltningen välkomnar förslaget om en nationell kompetensutvecklingsplan om den syftar till att identifiera ny problematik/lagstiftning/teknik etc i syfte att utifrån den ta fram utbildningar som riktar sig till inspektörer inom relevanta branscher. Förvaltningen vill dock påpeka att en tidshorisont på 2027-2028 är för långt fram i tiden och skulle gärna se att denna aktivitet prioriteras fram.

S2 – Förvaltningen instämmer med att rådande vägledning om behovsutredningar och tillsynsplaner är bristfälliga och delar bedömningen om att ett mer samordnat framtagande av behovsutredningar och tillsynsplaner kan medföra positiva effekter och ge exempelvis Vattenförvaltningens åtgärdsplaner och kommunernas tillsyn på verksamheter med utsläpp till vatten mer genomslag.

Förvaltningen har under de senaste åren arbetat fram ett arbetssätt med framtagandet av behovsutredningen, vilken skiljer sig från befintliga vägledning om hur en behovsutredning ska utformas. Fokus på Stockholms behovsutredning för miljöbalkstillsynen är direkt kopplad till de utvecklingsbehov som finns inom tillsynen. Utvecklingsbehovet utreds genom att beakta: miljöbalken och annan relevant lagstiftning, nationella tillsynsstrategin och kontrollplanen, nationella, regionala och lokala miljömål, kunskap om miljötillståndet och påverkanskällor, ny lagstiftning på EU-nivå samt nationellt. Detta vägs samman för att

identifiera utvecklingsområden inom tillsynen för att tillsynen bättre ska verka mot att främja en hållbar utveckling, i enlighet med lokala, regionala och nationella miljömåls definition. Utvecklingen av tillsynen är ett fokus som förvaltningen anser tappas i de befintliga vägledningarna. Förvaltningen vill därför understryka vikten av att behovsutredningen ska fokusera på utvecklingsbehoven inom tillsynen och vad vi kan göra för att hålla tillsynen aktuell i en värld som är i ständig förändring.

Generellt inspel – Förvaltningen skulle även vilja få mer prioriteringsstöd från de centrala myndigheterna. Inom tillsynen krävs det konstant prioriteringar mellan tillsynsområden och inom tillsynsområden, allt kan inte tillsynas varje år. Det är därför önskvärt med stöd kring bedömning av prioriteringar. Vilka tillsynsinsatser bedöms medföra störst miljönytta om åtgärden genomförs?

Del 2 – Nationell prioriterad tillsyn inom tillsynsområden

Avfall

Fokusområde per område	Områdeskod	Angelägenhet
Klassificering av avfall och POP:s	A1	4
Avfallshantering på bilskrötar	A2	Ej aktuell
Upptäcka illegal avfallshantering	A3	4
Bygg- och rivningsavfall	A4	4
Masshantering	A5	3
Litiumjonbatterier som avfall	A6	2
Avfallstransporter	A7	3

Förorenade områden

Fokusområde per område	Områdeskod	Angelägenhet
Prioriterade förorenade områden	F1	3
PFAS-förorenade brandövningsplatser	F2	4
Pågående miljöfarlig verksamhet	F3	4

Hälsoskydd

Fokusområde per område	Områdeskod	Angelägenhet
Inomhusmiljö i bostäder	H1	1
Legionella i Kyltorn	H2	4
Ventilation i skola/förskola	H3	4
Höga och låga temperaturer i skola/förskola	H4	3
Ljudmiljö i skola/förskola	H5	3
Egenkontroll i skola/förskola	H6	2
Höga och låga temperaturer i vård- och omsorgslokaler	H7	4
Anmälningsskyldiga hygieniska verksamheter	H8	3

Förvaltningens inspel

Generellt: Förvaltningen betonar vikten av att ha nationellt fokus på verksamheter där barn och andra känsliga grupper såsom äldre och funktionsnedsatta vistas dagligen.

H1 är viktig men har ju varit fokusområde under nuvarande period

H3 Förvaltningen har kommit långt i att utveckla tillsynen gällande ventilation i skolor och förskolor, trots det är anmärkningar på bristfällig ventilation den andra mest förekommande bristen hos verksamheter som förvaltningen följer upp.

H5 Ljudmiljön, då avseende buller från ventilationen, i förskolor och skolor är den mest förekommande anmärkningen som följs upp. Förvaltningen har goda rutiner för att utföra tillsyn inom området, men kan trots det se värde i att ha nationellt fokus inom området.

H6 Förvaltningen vill understryka att egenkontroll i förskolor och skolor är grundläggande för god inomhusmiljö och för att förhindra att olägenheter uppstår. Däremot ser förvaltningen att vägledning inom området finns att tillgå och att det redan är ett stort fokus på verksamheternas egenkontroll i tillsynen idag.

Kemikalier

Fokusområde per område	Områdeskod	Angelägenhet
Återförsäljare - kemiska produkter och varor	K1	4
Återförsäljare - kosmetiska produkter	K2	3
Användning av kosmetiska produkter	K3	3
kemikalieanvändning	K4	3
Användning av biocidprodukter	K5	3
Fluorerade växthusgaser	K6	4

Förvaltningens inspel

K6 – Förvaltningen ser mycket positivt på förslagen på vägledning inom fluorerade växthusgaser (kapitel 1.6 om kemikalietillsyn i Naturvårdsverkets förslag på kommande vägledning). Tillsynsområdet behöver stärkas för att minska miljöpåverkan (PFAS och CO₂e från växthusgaser och förhindra oseriösa aktörer i branschen).

K1 och K6 bedöms vara de områden som skulle ge mest miljönytta om de lyfts som fokusområden

Miljöfarliga verksamheter

Fokusområde per område	Områdeskod	Angelägenhet
Klimatanpassning	M1	3
Användning av PFAS	M2	4
Utsläpp från avloppsreningsanläggningar	M3	3
Tillsyn - dagvatten	M4	4
Slamspridning	M5	3
Underhåll av fritidsbåtar	M6	3
Konstgräsplaner och gummiytor	M7	3

Förvaltningens inspel

M1, M2 – I takt med förväntade ökade värmeböljor kan användningen av köldmedieutrustningar öka i såväl privatbostäder som i offentliga byggnader. Många syntetiska köldmedier innehåller sannolikt PFAS eller ämnen som kan brytas ner till PFAS. Här behövs ökad kunskap och förståelse hur klimatförändringar kan generera ökade klimatutsläpp vid fler nyinstallationer av köldmedieutrustningar, framförallt vid bristande underhåll/hantering, läckage och skrotning. Som jämförelse till brandsläckarskum där utsläpp bara sker vid händelse av brand eller brandövning så kan utsläpp av PFAS från köldmedieutrustningar pågå kontinuerligt (i varierande storleksgrad) över ett stort geografiskt område. Eftersom det finns väldigt många köldmedieutrustningar i Stockholms stad kan källspårningen av föroreningarna bli mer komplicerad jämförelsevis med brandövningsplatser

M5 – Fokusområdet har en ganska begränsad inverkan på förvaltningens arbete då frågan är ganska liten i Stockholms kommun, förvaltningen ser dock att området kan vara viktigt på en nationell nivå. Om detta blir ett fokusområde önskar förvaltningen att det bör framgå till vad som slammet ska användas till, om det ska spridas på åkrar, energiutvinning eller annat, och hur tillsynen ska förhålla sig beroende på ändamålet.

M6 – Stockholm har kommit långt i frågan men ser positivt på detta som ett fokusområde då det kan bidra till en mer samordnad tillsyn inom området mellan olika kommuner. För potentiella vägledning vore det önskvärt om dessa beskrev hur skrapprover och XRF-resultat ska tolkas.

Naturtillsyn

Fokusområde per område	Områdeskod	Angelägenhet
Invasiva främmande arter	N1	3
Handel med hotade arter	N2	Ej aktuellt
Kontrollprogram för skydd av arter	N3	3
Strandskyddstillsyn	N4	4

Förvaltningens inspel

N1 – Även om länsstyrelsen är tillsynsmyndighet så hanterar vi frågan om invasiva arter inom ramen för våra naturreservat och inom exploateringsprojekt. Förvaltningen ser positivt kring det föreslagna fokusområdet och de föreslagna aktiviteterna då det är ett arbetsområde där vi ser ett behov av att strukturera upp.

N3 - Lagstiftningen kopplade till skyddade arter är strikt och skyddsåtgärder som vidtas för att minimera påverkan på skyddade arter fastställs ofta som villkor för tillståndspliktiga verksamheter. Uppföljning av dessa villkor inom ramen för tillsynen kunde med fördel stärkas. Förvaltningen ställer sig positiva till framtagande av vägledningar inom området.

N4 – De föreslagna aktiviteterna ligger inom ramen för det som förvaltningen själva sett inom strandskyddstillsynen och ställer sig väldigt positivt till att Havs- och vattenmyndigheten och naturvårdsverket planerar en ny vägledning samt informationsmaterial och gemensamma tillsynskampanjer.

Vattenverksamhet

Fokusområde per område	Områdeskod	Angelägenhet
Uppföljande tillsyn av rensningsärenden	V1	Ej aktuellt
Tillståndsprövande vattenkraftverk och dammar	V2	Ej aktuellt
Vattenuttag	V3	Ej aktuellt
Vattenanläggningar som är vandringshinder	V4	Ej aktuellt